

ÇEVRE KANUNU

R.G. Tarihi 11.08.1983
NO 18132

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ, TANIMLAR VE İLKELER

Madde 1 AMAÇ
Madde 2 TANIMLAR
Madde 3 İLKELER

AMAÇ

MADDE 1 -

Bu Kanunun amacı, bütün vatandaşların ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi; kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması; su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi; ülkenin bitki ve hayvan varlığı ile doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık, uygarlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi ve güvence altına alınması için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak önlemleri, ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak belirli hukuki ve teknik esaslara göre düzenlemektir.

TANIMLAR

MADDE 2 -

Bu Kanunda geçen;

- "Çevre Korunması" terimi; ekolojik dengenin korunması, havada, suda, toprakta kirlilik ve bozulmaların önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan çalışmaların bütünü,
- "Ekolojik Denge" terimi; insan ve diğer canlıların varlık ve gelişmelerini sürdürebilmeleri için gerekli olan şartların bütünü,
- "Çevre Kirliliği" terimi; insanların her türlü faaliyetleri sonucu, havada, suda ve toprakta meydana gelen olumsuz gelişmelerle ekolojik dengenin bozulması ve aynı faaliyetler sonucu ortaya çıkan koku, gürültü ve atıkların çevrede meydana getirdiği arzu edilmeyen sonuçları,
- "Kirlenen" terimi; filleri sonucu doğrudan veya dolaylı olarak çevre kirliliğine sebep olan gerçek ve tüzelkişileri,
- "Atık" terimi; herhangi bir faaliyet sonucunda çevreye atılan veya bırakılan zararlı maddeleri,
- "Alıcı Ortam" terimi; atıkların bırakıldığı yakın veya uzak çevreyi, ifade eder.

İLKELER

MADDE 3 - Çevre korunmasına ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkeler şunlardır:

- Çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi gerçek ve tüzelkişilerle vatandaşların görevi olup, bunlar bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdürler.
- Çevre korunmasına ve kirliliğine ilişkin karar ve önlemlerin alınması ve uygulanmasında; insan ve diğer canlı varlıklarının sağlığını koruması, alınacak önlemlerin kalkınma çabalarına olumlu ve olumsuz etkileri ile fayda ve maliyetleri dikkate alınarak kısa ve uzun vadeli değerlendirmelerin yapılması esastır.
- Arazi ve kaynak kullanım kararlarını veren ve proje değerlendirmesi yapan yetkili kuruluşlar, kalkınma çabalarını olumsuz yönde etkilememeyi dikkate alarak çevrenin korunması ve kirlenmemesi hedefini gözetirler.
- Ekonomik faaliyetlerde ve üretim metodlarının tayininde çevre sorunlarının önlenmesi ve sınırlandırılması amacıyla en elverişli teknoloji ve yöntemler seçilir ve uygulanır.
- (Değişik bent: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.1) Kirlenmenin önlenmesi, sınırlandırılması ve mücadele için yapılan harcamaların kirteten tarafından karşılanması esastır. Kirlenenin kirlenmeyi durdurmak, gidermek ve azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kirlenenden tahsil edilir. Ancak kirlenenler, kirlenmenin önlenmesi ve sınırlandırılması için yapılan giderleri ödeme yükümlülüğünden söz konusu kirlenmeyi önlemek için gerekli her türlü tedbiri aldıklarını ispat etmek kaydıyla kurtulabilirler.
- (Değişik bent: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.1) İnebilecek en düşük kirlenme seviyesi esas alınarak, bu seviyenin üstünde meydana gelebilecek kirlenmeler için bu Kanunun 18 inci maddesinin (i) bendinde belirlenen ücretler ayrıca alınır.
- Çevrenin korunması ve kirlenmenin önlenmesi konusunda alınacak tedbirlerin bir bütünlük içinde tespiti ve uygulanması esastır.

İKİNCİ BÖLÜM

MERKEZİ VE MAHALLİ İDARİ BÖLÜMLERİ VE GÖREVLERİ

MERKEZ ÇEVRE KURULU

MADDE 4 - (09.08.1991 - KHK/443 s. Y. m.43 ile yür. kld.) (*c1)

İL ÇEVRE KURULU

MADDE 5 - (13.03.1990 - KHK/409 s. Y. m.12 ile yür. kld.) (*b1)

MADDE 6-7 - (08.06.1984 - KHK/222 s. Y. m.30 ile yür. kld.) (*a1) (*a2)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ÇEVRE KORUNMASINA İLİŞKİN ÖNLEMLER VE YASAKLAR

MADDE 8 - KIRLETME YASAĞI

(1)MADDE 9 -ÇEVRE KORUNMASI

(1)MADDE 10 - ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRİLMESİ

MADDE 11 -İŞLETME İZİNİ VE HABER VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

MADDE 12 - DENETİM

(1)MADDE 13 -ZARARLI KİMYASAL MADDELER

(1)MADDE 14 -GÜRÜLTÜ

MADDE 15 -FAALİYETLERİN DURDURULMASI

MADDE 16 - TEHLİKELİ HALLERDE FAALİYETİN DURDURULMASI

KIRLETME YASAĞI

MADDE 8 - Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak

doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır. Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

ÇEVRE KORUNMASI

(1)MADDE 9 - (Değişik: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.4) Kırsal ve kentsel alanda arazi kullanım kararına uygun olarak tespit edilen koruma alanları ve bu alanlarda uygulanacak koruma ve kullanım esasları yönetmelikle belirlenir.

Tespit edilen bu esaslar çerçevesinde aşırı ve yanlış kullanım, her türlü çöp ve atıkların yurt dışından getirilmesi nedeniyle ülkenin temel ekolojik sistemlerinin dengesinin bozulması, hayvan ve bitki türlerinin nesillerinin tehlikeye düşürülmesi, doğal zenginliklerin bütünlüklerinin tahribi yasaktır.

Bakanlar Kurulu, ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı alanları, tabii güzelliklerinin ileriki nesillere ulaşmasını emniyet altına almak üzere gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla, "Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak tespit ve ilan etmeye, bu ilanlarda uygulanacak koruma ve kullanma esasları ile plan ve projelerin hangi Bakanlıkça hazırlanıp yürütüleceğini belirlemeye yetkilidir.

Yukarıdaki fıkraya göre uygulamanın gerçekleştirilebilmesi amacıyla, İlgili Bakanlıkça 27.09.1984 gün ve 3046 sayılı Kanun'un 17 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendi hükümlerine göre geçici teşkilat kurulabilir. Bu bölgelere ilişkin plan ve projelerin hazırlanmasında, 03.05.1985 tarihli ve 3194 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi hükümleri uygulanmaz.

(1) - İlgili olarak, "Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Çevre koruma Eğitim Yönetmeliği" için bkz. "Yönetmelikler Anabölümü".

ÇEVRESSEL ETKİ DEĞERLENDİRİLMESİ

(1)MADDE 10 - Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevresorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler bir "Çevresel Etki Değerlendirme Raporu" hazırlarlar. Bu raporda çevreye yapılabilecek tüm etkiler göz önünde bulundurularak çevre kirlenmesine sebep olabilecek atık ve artıkların ne şekilde zararsız hale getirilebileceği ve bu hususta alınacak önlemler belirtilir. "Çevresel Etki Değerlendirme Raporu" nun; hangi tip projelerde isteneceği, ihtiva edeceği hususlar ve hangi makamca onaylanacağına dair esaslar yönetmelikle elirlenir.

(1) - İlgili olarak, "Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği" için bkz. "Yönetmelikler Anabölümü".

İŞLETME İZİNİ VE HABER VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

MADDE 11 - Gerçekleştirilmesi planlanan kurum, kuruluş ve işletmeler mevzuatta öngörülen artıtma tesis veya sistemlerini müstakil veya ortak olarak kurmakla yükümlüdürler. Artıtma tesis veya sistemleri kurulup işletmeye hazır hale getirilmedikçe, kurum, kuruluş ve işletmelere işletme ve kullanım izni verilmez.

İşletme izni olarak faaliyete geçen herhangi bir kurum, kuruluş ve işletme, faaliyetlerinde değişiklikler yapmayı ve tesisini büyütmeyi planladığında girişimlerini önceden mahallin en büyük mülki amirine haber vermekle yükümlüdür. Mülki amir durumu derhal Başbakanlık Çevre Müsteşarlığına ve ilgili bakanlığı bildirir.

Her türlü atık ve artıkların arıtılması, uzaklaştırılması veya zararsız hale getirilmesi ve yükümlü kuruluşlar da bu işlemlerin yerine getirilmesinde çevreye zarar vermeyecek önlemleri alırlar.

(1)Atık ve artıkların doğrudan veya dolaylı şekilde alıcı ortama verilmesinde uygulanması gereken teknik usuller alıcı ortamının özelliği ve o ortamdanyararlanma imkânları göz önünde tutularak yönetmelikle belirlenir.

(1) - İlgili olarak, "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" için bkz. "Yönetmelikler Anabölümü".

DENETİM

MADDE 12 - (Değişik : 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.5) Atık, artık ve yakıtların arıtılması, uzaklaştırılması, zararsız hale getirilmesi ve ithali ile ilgili denetimler Çevre Genel Müdürlüğünce yapılır. Denetimlerin nasıl yapılacağı, denetleme elemanlarının nitelikleri, yönetmelikle belirlenir.

Kuruluş ve işletmeler faaliyetlerinin denetlenmesi için kullandıkları yakıtın ve çıkardıkları atık ve artıkların özellik ve miktarına ilişkin bilgileri sürekli ve düzenli olarak belirlemek, bu hususu belgelemekle ve bunları Çevre Genel Müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdürler.

ZARARLI KİMYASAL MADDELER

(1)MADDE 13 - Havada, suda veya toprakta kalıcı özellik gösteren ve ekolojik dengeyi bozan kimyasal maddelerin üretim, ithal, taşıma, depolama ve kullanımında çevre korunması esasları dikkate alınır. Bu tür maddelerin üretim, ithal, taşıma, depolama ve kullanımına ilişkin sınırlamalar yönetmelikle belirlenir.

(1) - İlgili olarak, "Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği" için bkz. "Yönetmelikler Bölümü".

GÜRÜLTÜ

(1)MADDE 14 - Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde yönetmelikle belirlenen standartlar üzerinde gürültü çıkarılması yasaktır. Fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları, konutlar ve ulaşım araçlarında gürültünün asgariye indirilmesi için gerekli önlemler alınır.

(1) - "Gürültü Kontrol Yönetmeliği" için bkz. "Yönetmelikler" Anabölümü.

FAALİYETLERİN DURDURULMASI

MADDE 15 - Bu Kanunda yazılı yasalara aykırı hareket eden veya kanunla belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen kurum, kuruluş ve işletmelere mahallin en büyük mülki amiri, bu yasalara aykırı faaliyeti düzeltmek ve kanunda belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek üzere esasları yönetmelikle belirlenen yeteri kadar bir süre verir.

Bu süre içinde yasalara aykırı hareket ve yükümlülüğü yerine getirmekten dolayı ayrıca ceza verilmez.

Bu süre sonunda bunları yapmayan kurum, kuruluş veya işletmelerin faaliyeti, yasağın veya yerine getirilmeyen yükümlülüğün çeşit ve niteliğine göre kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur.

TEHLİKELİ HALLERDE FAALİYETİN DURDURULMASI

MADDE 16 - Çevre kirliliğinin toplum sağlığı yönünden tehlike yarattığı hallerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kendiliğinden veya Başbakanlık Çevre Müsteşarlığının talebi üzerine, bu kirlenmeye yol açan faaliyetlerin geçici bir süre için kısmen veya tamamen durdurulmasına karar verir ve kararın uygulanmasını mahallin en büyük mülki amirinden ister.

Söz konusu faaliyetler bu gibi hallerde, mahallin en büyük mülki amirinin, vereceği kararla da durdurulabilir. Bu karar derhal Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Başbakanlık Çevre Müsteşarlığına bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MADDE 17 -ÇEVRE KİRLİLİĞİNİ ÖNLEME FONU

MADDE 18 -FONUN GELİRLERİ

MADDE 19 -FONUN KULLANILMASI

MADDE 17

ÇEVRE KİRLİLİĞİNİ ÖNLEME FONU FONUN KURULMASI VE FONDAN YARARLANMA

Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için "Çevre Kirliliğini Önleme Fonu" kurulmuştur.

Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için gerekli harcamaların % 45'ine kadarı, en çok yirmi yıl vadeli kredilerle Çevre Kirliliğini Önleme Fonundan desteklenir.

MADDE 18

FONUN GELİRLERİ

(Değişik: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.6) Çevre Kirliliğini Önleme Fonu'nun gelirleri;

a) Motorlu taşıt araçlarının her fenni muayenesi sırasında fenni muayene ücretinin beşte biri oranında, bir defaya mahsus olmak üzere motorlu taşıt alım vergisi tutarının dörtte biri oranında ayrıca tahsil edilen bedellerden, (1)b) Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine göre gemi siciline tescil edilen ve 18 (dahil) gros tonun üzerinde olan her türlü deniz aracından gros ton başına her yıl alınacak yüz liradan (yüzelli lira),

(1)c) Hava taşıt araçlarından yurt içi taşımaları için ayrıca alınacak yolcu başına bilet bedelinin binde beşinden ve taşınan yük için ton başına yılda alınacak beşyüz liradan (yediyüzelli lira),

(1) - (b) bendindeki 100 lira, 150 liraya; (c) bendindeki 500 lira 750 liraya yükseltmiştir. (08.01.1992-92/2628 s. Kararname) -----

d) Çevre Genel Müdürlüğü'nün bütçesine bu amaçla her yıl konan ödeneklerden,

e) Fon'dan verilecek kredilerin faizleri ile banka faizlerinden,

f) Bağış ve yardımlardan,

g) Bu Kanunla alınması hükme bağlanan iştirak payları, tazminat ve diğer gelirlerden,

h) Fon'a ait tesis ve işletmelerce üretilen araç ve gerecin satışından elde edilen gelirlerden,

ı) Merkez çevre kurulunca, çevre kirliliğine yol açtığı belirlenen işletmelerden, aşağıdaki tarifeye göre alınacak iştirak paylarından,

Çevre kirliliğine Alınacak aylık iştirak payı tutarı

Yol açan işletmeler I. Derece II. Derece III. Derece

1. Grup 600.000 TL. 400.000 TL. 200.000 TL.

2. Grup 400.000 TL. 200.000 TL. 100.000 TL.

3. Grup 200.000 TL. 100.000 TL. 50.000 TL.

4. Grup 100.000 TL. 50.000 TL. 25.000 TL.

5. Grup 50.000 TL. 25.000 TL. 12.500 TL.

j) Bu Kanuna göre verilecek para cezalarından, oluşur.

Bakanlar Kurulu bu tarifede yer alan aylık iştirak payları tutarlarını her grup ve/veya her derece itibarıyla ayrı ayrı veya topluca 10 katına kadar artırmaya veya Kanunda yazılı miktarlara kadar indirmeye, ayrıca bu maddenin (i) bendi dışındaki maktu ve nispi hadleri ayrı ayrı veya topluca sıfır (0)'a kadar indirmeye veya % 50'sine kadar artırmaya yetkilidir.

Fonun gelirleri bir Devlet bankasında açılacak hesaba toplanır.

Bu maddenin (a), (b), (c) bentleri gereğince toplanan paraların ilgililerceen geç ertesi ayın onbeşine kadar Fonun Devlet Bankasındaki hesabına yatırılması zorunludur. Tahsil edilen gelirleri ve ödenecek iştirak paylarını zamanında yatırmayanlar hakkında Fon idaresi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanarak gelirlerinin tahsil edilmesi için Fon mükelleflerinin bağlı olduğu vergi dairesinden talepte bulunur. Vergi dairesinde mükellefiyeti olmayanların fona ödemeleri gereken meblağın hangi dairece tahsil edileceğine Maliye ve Gümrük Bakanlığı karar verir.

Vergi Dairesi, tahsil ettiği Fona ait meblağı Maliye ve Gümrük Bakanlığının belirleyeceği esaslara göre Fon'un Devlet Bankasındaki hesabına aktarır.

Bu maddenin (i) bendi gereğince alınacak iştirak payları büyükşehir belediye hudutları içinde büyükşehir belediyeleri tarafından makbuz karşılığı tahsil edilerek mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır. Diğer yerlerde bu iştirak paylarını almaya mahallin en büyük mülki amiri yetkilidir. Bu iştirak payları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunhükümlerine göre mal memurluğunca tahsil edilir.

Mahallin en büyük mülki amiri veya büyükşehir belediye başkanlıklarınca tahsil edilen iştirak paylarının % 30'u tahsil ile ilgili işlemler ve bölgenin çevre kirliliğini önleme projelerinde kullanılmak üzere tahsilatın yapıldığı yer il özel idaresi veya tahsil eden büyükşehir belediyesine, % 70'i ise iştirak paylarının toplandığı ayı takip eden ayın onbeşine kadar Çevre Kirliliğini Önleme Fonuna aktarılır.

Zamanında bu işlemi yerine getirmeyen ilgili kuruluşlar fon için toplanan meblağı % 10 fazlasıyla öderler. Gecikmeye sebep olanlar hakkında kanuni işlem yapılır.

Fon İdaresi ile bu idarenin emrinde kurulan Fon; kurumlar vergisinden, yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden, yapacakları her türlü muameleler dolayısıyla damga vergisinden, açtıkları krediler dolayısıyla lehte tahakkuk edecek faizler banka ve sigortamuameleleri vergisinden muafır.

FONUN KULLANILMASI

MADDE 19 - Çevre Kirliliğini Önleme Fonu Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı aracılığı ile kullanılır.

Fonun ita amiri Çevre Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Devlet Bakanındır. Bu Fondan yapılacak harcamalar 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu ve 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.

Fonun gelir ve giderlerine ilişkin belgeler bütçe yılının hitamından itibaren üç ay içinde denetlemek üzere Sayıştay Başkanlığına verilir.

Fon ancak aşağıdaki maksatlar için kullanılır.

a) Çevre kirliliğini önleyici araştırma faaliyetleri, b) Çevrenin temizlenmesi,

c) Çevre kirliliğini önleyici eğitim faaliyetleri,

d) Personel yetiştirilmesi,

e) Teknoloji ve proje satın alınması,

f) Proje yarışmaları düzenlenmesi,

g) Arıtma tesisi yapacak olan gerçek ve tüzelkişilere kredi yardımı,

h) (Değişik bent: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.7) Çevre kirliliğini önleyici ve çevreyi iyileştirici faaliyetlerde kullanılacak olan her türlü araç gereç alımı, bu araçların bakımı, onarımı ile bu tür araç gerecin yapımı için kurulacak tesis ve işletmeler,

i) Ağaçlandırma,

j) Hayvan ve bitki nesillerinin ıslahı için yapılacak çalışmalar.

(1)Fonun gelirlerinin tahsili, tespit edilecek Devlet bankasına yatırılması, kullanımı ile ilgili hususlar ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak yönetmelikle belirlenir.

(1) - "Çevre Kirliliğini Önleme Fonu Yönetmeliği" için bkz. "Yönetmelikler" Anabölümü.

BEŞİNCİ BÖLÜM CEZAI HÜKÜMLER

MADDE 20 - İDARİ NİTELİKTEKİ CEZALAR

MADDE 21 - KURULUŞ VE İŞLETMELERE VERİLECEK İDARİ NİTELİKTE CEZALAR

MADDE 22 - GEMİLER İÇİN VERİLECEK CEZALAR

MADDE 23 - FİİLLERİN TEKRARI

MADDE 24 - İDARİ CEZALARDA YETKİ

MADDE 25 - İDARİ CEZALARDA İTİRAZ

MADDE 26 - MAHKEMECE VERİLECEK CEZALAR

MADDE 27 - DİĞER KANUNLARDA YAZILI CEZALAR

MADDE 20 - İDARİ NİTELİKTEKİ CEZALAR

Gerçek kişilerden bu Kanunun;

- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.2) 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki yasağa uymayanlara 100 bin lira; aynı maddenin ikinci fıkrasındaki yükümlülüğü, yetkili mercilerce usulüne göre yapılan bildirimle rağmen yerine getirmeyenlere 500 bin lira.
- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.2) Yönetmelikte gösterilen koruma ve kullanım esaslarına aykırı davranmak suretiyle 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki yasaklara uymayanlara 100 bin lira,
- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.2) Yönetmelikle belirtilen sınırlamalara uymamak suretiyle 13 üncü maddesine aykırı davranışta bulunanlara 1 milyon lira,
- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.2) 14 üncü maddesine aykırı davranışta bulunan ve önlemleri almayanlara 50 bin lira, Para cezası verilir.

Yukarıdaki fiiller kuruluş ve işletmeler tarafından işlendiği takdirde; bu maddede belirtilen cezalar kuruluş ve işletmelere üç katı olarak, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 182 nci maddesi gereğince bilanço esasına göre defter tutması gereken kuruluş ve işletmelere ise bu cezalar beş katı olarak verilir.

KURULUŞ VE İŞLETMELERE VERİLECEK İDARİ NİTELİKTE CEZALAR

MADDE 21 - Bu Kanunun;

- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.3) 11 inci maddesinin birinci fıkrasındaki yükümlülüğü yerine getirmeyen kuruluş ve işletmelere 1 milyon lira, aynı maddenin üçüncü fıkrasındaki önlemleri almayan kuruluş ve işletmelere 500 bin lira,
- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.3) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haber verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen kuruluş ve işletmelere 300 bin lira,
- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.3) 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri uymayan kuruluş ve işletmelere 500 bin lira, Para cezası verilir.

Bu fiilleri işleyen kuruluş ve işletmeler, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 182 nci maddesi gereğince bilanço esasına göre defter tutması gereken mükelleflerden ise bu maddede belirtilen cezalar üç katı olarak verilir.

GEMİLER İÇİN VERİLECEK CEZALAR

MADDE 22 -

Bütün sahillerimizde, karasularımız ile iç sularımız olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarında, liman ve körfezlerimiz, tabii ve suni göllerimiz ile akarsularımızda bu Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki kirlenme yasağına uymayan gemiler ile deniz vasıtalarına;

- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.4) Balast tahliyesi yapan tankerlerden, 1000 (dahil) gros tona kadar olanlara 5 milyon lira, 1000 ilâ 5.000 (dahil) gros ton arasındakilere, 10 milyon lira, 5.000 gros tondan fazla olanlara 50 milyon lira,
- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.4) Tankerler dahil diğer gemilerden, her türlü atık ve artık döken, sintine tahliyesi yapanlara 18 (dahil) ile 1000 (dahil) gros ton arasındakilere, 5 milyon lira, 1.000 gros tondan fazla olanlara 10 milyon lira,
- (Değişik bent: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.4) 18 (hariç) gros tona kadar olan gemilere ve gemi tarifine uymayan denizi kirlenme veya sintine basan (ikizamanlı kıçtan takmalı ve benzine yağ karıştırarak çalışan motorlu teknelerin eksoz kirlenmeleri hariç) deniz vasıtalarına 300 bin lira, Para cezası verilir.

FİİLLERİN TEKRARI

MADDE 23 -

Bu Kanunun 20, 21 ve 22 nci maddelerinde belirtilen fiillerin tekrarı halinde para cezaları bir katı artırılarak verilir.

İDARİ CEZALARDA YETKİ

MADDE 24 -(Değişik: 04.06.1986 - 3301 s. Y. m.5) Yukarıdaki maddelerde gösterilen cezalar doğrudan doğruya mahallin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Bu cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümlerine göre mal memurluğınca tahsil edilir. Ancak 22 nci maddede gösterilen cezalar :

- Büyükşehir Belediye hudutları içinde kalan sahillerimiz, boğazlarımız ile liman ve körfezlerimizde; göl ve akarsularımızda cezalar Büyükşehir Belediye Başkanlıkları tarafından verilir. Cezayı derhal ve defaten ödemeyen ve bu hususta teminat ve kefalet göstermeyen gemiler, diğer deniz vasıtaları seyrüsefer ve faaliyetten men olunur.

Ceza ödenmediği takdirde, bu ceza 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri gereğince tahsil olunur. Büyükşehir Belediyeleri tarafından verilen para cezaları makbuz karşılığında tahsil edilerek mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır. Mal memurluğuna yatırılan cezanın % 20'si Büyükşehir Belediyesine, % 80'i Çevre Kirliliğini Önleme Fonuna aktarılır. Çevre Kirliliğini Önleme Fonuna aktarılan miktarın % 50'sine kadar olan kısmı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının önerisi ile çevre sağlığını iyileştirme işlerinde kullanılır.

- Büyükşehir Belediyelerinin hudutları dışında kalan denizlerimizde cezalar doğrudan doğruya Sahil Güvenlik bot komutanları tarafından verilir. Cezayı derhal ve defaten ödemeyen gemiler ve götürülebilen diğer deniz vasıtaları en yakın ve uygun limana götürülerek savcılığa teslim edilir ve bu gemiler hakkında (a) fıkrasında belirtilen hususlar uygulanır.

Kendi makineleri ile tahrik edilemeyen deniz vasıtaları hakkında gerekli zabıt tutularak, durum en yakın sahil il veya ilçe merkezindeki savcılığa intikal ettirilir.

- Büyükşehir Belediye hudutları dışında kalan yerlerde yapılan kirlenmeler ile, deniz, liman, bütün göl ve akarsulara yapılan kirlenmeler için mülki amirlerin ceza verme yetkileri saklıdır. Gereki denetim yukarıdaki esaslara uygun olarak yaparlar.

Makbuz karşılığında tahsil edilen para cezaları, mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır.

(1)Gemi ve deniz araçlarına verilecek cezalarda suçun tespiti, cezanın kesilmesi usulleri ile caza uygulamasında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtım ve kontrolü hususundaki esaslar yönetmeliklerle belirlenir.

(1) - "Gemi ve Deniz Araçlarına Verilecek Cezalarda Suçun Tespiti ve Cezanın Kesilmesi Usulleri ile Kullanılacak Makbuzlara Dair Yönetmelik" için bkz. "Yönetmelikler" Anabölümü.

MADDE 25 -İDARİ CEZALARDA İTİRAZ

İdari cezalara karşı, cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.

İtiraz idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

İtiraz zaruret görülmeyen hallerde, evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır.

İtiraz üzerine verilen cezalar kesindir.

MADDE 26 - MAHKEMECE VERİLECEK CEZALAR

12 nci maddede gösterilen belgeleme yükümlülüğünü yerine getirirken gerçeğe aykırı belge düzenleyenlere fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası hükmolunur.

12 nci maddedeki yükümlülüğü yerine getirirken yetkili makamlara yanlış ve yanıltıcı bilgi verenlere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

MADDE 27 -DİĞER KANUNLARDA YAZILI CEZALAR

Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiilleri için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz.

ALTINCI BÖLÜM ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

MADDE 28 -KİRLİTENİN SORUMLULUĞU

MADDE 29 - TEŞVİK

MADDE 30 -İDARİ MAKAMLARA BAŞVURMA

(1)MADDE 31 -YÖNETMELİKLER

MADDE 32 -UYGULANMAYACAK HÜKÜMLER

EK MADDE 1 -GEÇİCİ MADDE 1 -GEÇİCİ MADDE 2

MADDE 33 -YÜRÜRLÜK / MADDE34 - YÜRÜTME

MADDE 28 -KİRLİTENİN SORUMLULUĞU

(Değişik: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.8) Çevreyi kirletenler ve çevreye zarar verenler sebep oldukları kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı kusur şartı aranmaksızın sorumludurlar.

Kirletenin, meydana gelen zararlardan ötürü genel hükümlere göre de tazminat sorumluluğu saklıdır.

MADDE 29 - TEŞVİK

Kirliliğin önlenmesi ve giderilmesine ilişkin faaliyetler teşvik tedbirinden yararlandırılır. Bu amaçla her yılın başında belirlenen teşvik sistemine Başbakanlık Çevre Müsteşarlığının görüşü alınarak yeni esaslar getirilir.

Teşvik tedbirleri ile ilgili esaslar yönetmelikle belirlenir. Bu Kanunda belirlenen cezalarda neden olan fiilleri işleyen gerçek ve tüzelkişiler, verilen süre içinde söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu maddede yazılı teşvik tedbirlerinden yararlanamazlar ve daha önce kendileri ile ilgili olarak uygulanmakta olan teşvik tedbirleri durdurulur.

MADDE 30 -İDARİ MAKAMLARA BAŞVURMA

Çevreyi kirleten veya bozan bir faaliyetten zarar gören veya haberdar olan gerçek ve tüzelkişiler, idari makamlara başvurarak bu faaliyetin durdurulmasını isteyebilirler.

(1)MADDE 31 -YÖNETMELİKLER

(Değişik: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.9) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkarılacak yönetmelikler, ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak Çevre Genel Müdürlüğüne hazırlanır. Kanunun yürürlüğe girmesinden başlayarak en geç beş ay içinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulur. -----

(1) - İlgili olarak "Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği", "Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği", "Gürültü Kontrol Yönetmeliği", "Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği", "Tibbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" ne bkz. "Yönetmelikler Anabölümü".

MADDE 32 -UYGULANMAYACAK HÜKÜMLER

(Değişik: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.10) Bu Kanuna göre yürürlüğe konulacak yönetmeliklerin yayımından itibaren deniz kirliliğinin önlenmesi hususunda 618 sayılı Limanlar Kanununun 4 ve 11 inci maddeleri gereği yürürlükte bulunan ceza hükümleri ile 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununun 3288 sayılı Kanunla değişik geçici 1 inci maddesi hükümleri uygulanmaz.

EK MADDE 1 -

(04.06.1986 - 3301 s. Y. m.6, numarasız ek m.; 3520 s. Y. İle numaralandırılmıştır) Bu Kanunun 18 inci maddesinin (a), (b), (c) ve (d) fıkralarında öngörülen fona katılma payları ile 20, 21 ve 22 nci maddelerinde belirtilen ceza miktarlarını on katına kadar arttırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 1 - (2872 s. Y. numarasız geç. m.; 3520 s. Y. İle numaralandırılmıştır.) Bu Kanunda belirtilen ilgili yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar gemiler ve diğer deniz taşıt araçlarına 618 sayılı Limanlar Kanununun hükümlerine göre denizlerin kirlenmesi ile ilgili olarak yapılan ceza uygulamasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2 - (Ek: 03.03.1988 - 3416 s. Y. m.11) Bu Kanunun 12 ve 13 üncü maddelerinde belirtilen ilgili yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar, her türlü yakıt, atık, artık ve kimyasal maddenin ithali Çevre Genel Müdürlüğü'nün bağlı olduğu Devlet Bakanının onayına tabidir.

MADDE 33 -YÜRÜRLÜK

Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 34 - YÜRÜTME

Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2872 s. YASAYA İŞLENEMEYEN MADDELER

-----
1) 03.03.1988 - 3416 S.Y.:

Geçici Madde 1 - Bu Kanunun 6 ncı maddesiyle değiştirilen 2872 sayılı Çevre Kanununun 18 inci maddesinin (b) bendi gereğince Fona ödenmesi gereken meblağ,
1986 yılı için on lira üzerinden alınır.